

Asia: VN /5137/2022

Työryhmän lausuntopyyntö valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta sekä valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta

Muistiossa on kuvattu selkeästi valmiuslain varautumisvelvollisuuden lähtökohtia ja tavoitteita sekä varautumissääntelyn kehittämistarpeita.

Miten arvioisitte voimassa olevan valmiuslain kokonaisuutta ja toimivuutta? Mitä valmiuslaissa tulisi erityisesti kehittää?

Tuomioistuinviraston toteaa, että varautumisen kannalta haastavia ovat toiminnot, jotka edellyttävät useiden toimijoiden yhteistyötä. Eri tahojen priorisoinnit ja varautumistoimet eivät ole aina synkronoituja, eikä kokonaisuuden hallintaa ole toimivia sektorirajat ylittäviä hallinta- ja päätöksentekomekanismeja. Olisi hyvä, jos valmiuslakia voitaisiin kehittää niin, että nykyistä paremmin huomioitaisiin tällaiset käsittelyketjut ja verkostomaiset toiminnot.

Muistiossa on perustellusti nostettu esiin ostopalveluiden merkitys julkishallinnon toiminnalle. Näillä on aivan keskeinen rooli muun muassa viranomaistoiminnassa käytettävien tietojärjestelmien ylläpidossa. Kun tavoitteena on turvata yhteiskunnan ydintoimintojen jatkuvuus myös poikkeusoloissa, on tämä huomioitava ostopalveluita koskevissa hankintamenettelyissä ja sopimuksissa. Samalla on syytä tiedostaa, että toimintavalmiuden varmistamiseen tähtäävillä hankintaperusteilla ja sopimusehdoilla saattaa olla merkittäviä kustannusvaikutuksia.

Tuomioistuinlaitoksen toiminnan turvaamisen kannalta tärkein kysymys liittyy henkilöstöön ja siihen, että tarvittava henkilöstö on tuomioistuinlaitoksen käytössä myös poikkeusoloissa. Henkilöstön lisäksi toiminnan jatkuvuuden turvaaminen vaatii keskeisten tietojärjestelmien toiminnan varmistamista ja tarkoitukseen sopivia toimitiloja. Tietojärjestelmien ja muun toiminnassa tarvittavan tietotekniikan osalta haasteita varautumiselle aiheuttaa se, että tuomioistuinlaitos ei

tuota tai hanki itse näitä palveluita, vaan siitä huolehtivat osin Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori ja osin Oikeusrekisterikeskus. Nämä taas hankkivat palvelut suurilta osin ostopalveluina, eli hankinta- ja sopimusketjut muodostuvat varsin pitkiksi ja tämä hankaloittaa varautumisessa huomioitavan kokonaisuuden hallintaa. Toimitilojen osalta tällä hetkellä ei ole käytettävissä toimivaa järjestelyä, jolla tuomioistuimet voisivat varata tiloja toimintaansa poikkeusoloissa.

Onko muita näkökulmia, joita edustamanne taho erityisesti toivoisi otettavan huomioon valmiuslain uudistamista koskevassa työssä?

Muistiossa todetaan, että valmiuslain tarkoituksena on muun ohessa ylläpitää oikeusjärjestystä poikkeusoloissa. Valmiuslaissa ja muistiossa ei ole erikseen huomioitu tuomioistuinlaitoksen varautumiseen tai poikkeusolojen toiminnan turvaamiseen liittyviä kysymyksiä. On selvä, että myös tuomioistuinlaitoksen on varauduttava toimimaan poikkeusoloissa. Toisaalta on yhtä selvää, että tuomioistuinten riippumattomuus on turvattava poikkeusoloissakin. On epätydyttävää, että poikkeusvaltuuksia koskevassa lainsäädännössä ei ole selkeällä ja nimenomaisella tavalla huomioitu riippumattomia tuomioistuinta. Tuomioistuinviraston käsityksen mukaan lakia olisi syytä näiltä osin täydentää selventävillä säännöksillä, vaikka lain soveltamisalaan ei tulisikaan asiallisia muutoksia.

Jaakkola Riku
Tuomioistuinvirasto

Kumpula Pasi
Tuomioistuinvirasto